

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Banku Millennium Spółki Akcyjnej w Warszawie
przeciwko „G. G.Polska” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce
Komandytowo-Akcyjnej w .

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 24 maja 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi wydającemu
orzeczenie kończące sprawę.**

Uzasadnienie

Powodowy Bank Millennium S.A. w Warszawie wniósł zażalenie od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 maja 2012 r., wydanego na skutek apelacji pozwanej G. G. Polska Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. komandytowo-akcyjnej i uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 listopada 2011 r. oraz przekazującego sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. W sprawie powód dochodzi od pozwanej kwot: 1.269.113,22 zł, 47.396,22 zł i 11 zł z ustawowymi i umownymi odsetkami oraz kosztami procesu tytułem rozliczenia umowy opcji walutowych. Sąd Okręgowy w K. uwzględnił dochodzone przez powoda roszczenie w całości. Uznał, że pozwana przed zawarciem umów miała możliwość zapoznania się z produktami oferowanymi przez powoda, mechanizmem ich działania i związanym z tym ryzykiem, po czym świadomie zawarła umowy – ramową, dodatkową oraz zabezpieczającą - wyznaczające podstawy nawiązywania szczegółowych transakcji opcji walutowych. Przedmiotem sporu była zapłata przez pozwaną reszty kwoty uzgodnionej przez strony jako rozliczenie z tytułu zamknięcia transakcji opcji walutowej z dnia 28 lipca 2008 r. Sąd Okręgowy uznał za dopuszczalne zawarcie takiej umowy w świetle zasady swobody kontraktowania, nie dopatrył się też naruszenia zasad współżycia społecznego poprzez ukształtowanie transakcji z 28 lipca 2008 r. jako asymetrycznej na korzyść powoda. Sąd Okręgowy nie stwierdził także błędu pozwanej co do przedmiotu opcji w zakresie obowiązku zapłaty premii opcyjnej. Sąd ten wyjaśnił, że w sprawie nie znajdowały zastosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2004/39/WE i Komisji 2006/73/WE, ani rozporządzenie Komisji (WE) 1287/2006, ponieważ nie były implementowane przez Polskę i nie wiązały w stosunkach między stronami.

W wyniku apelacji pozwanej Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd odwoławczy podzielił stanowisko skarżącej, że dla umów opcji walutowych i zawieranych w oparciu o nie transakcji walutowych znaczenie ma reżim prawny, jakiemu podlegają. Reżim ten determinuje ocenę wykonania przez bank obowiązków informacyjnych przed zawarciem umów. Nawiązując do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego

2012 r. (IV CSK 225/11) Sąd Apelacyjny przyjął, że nieimplementowane dyrektywy unijne powinny stanowić odpowiedni wzorzec interpretacyjny w zakresie interpretacji prawa polskiego. Przyczyną uchylenia wyroku Sądu Okręgowego było nieodniesienie się przez ten Sąd do zakresu obowiązków informacyjnych powoda przewidzianych w dyrektywach i rozporządzeniu oraz wpływu, jaki miało to na ważność zawartych transakcji i kwestię, czy pozwana została wprowadzona w błąd. Zaniechanie rozważenia tych zagadnień Sąd Apelacyjny uznał za nierozpoznanie istoty sprawy.

W zażaleniu powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania tj. art. 386 § 4 k.p.c. poprzez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy oraz naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawną odmowę rozpoznania sprawy przez Sąd Apelacyjny, w sytuacji gdy, zdaniem żalącego, przyjmując nawet hipotetycznie za zasadną konieczność odniesienia do okoliczności rozpoznawanej sprawy standardów informacyjnych zbliżonych do tych zdefiniowanych w Dyrektywie MiFID z 2004 r., nie było podstaw do uchylenia się przez Sąd Apelacyjny od obowiązku merytorycznego rozpoznania sprawy w granicach apelacji.

W odpowiedzi na zażalenie powoda pozwany wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Artykuł 394¹ § 1¹ k.p.c., wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 233, poz. 1381), umożliwił poddanie kontroli instancyjnej prawidłowości uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Charakter tego zażalenia Sąd Najwyższy poddał analizie m. in. W postanowieniach z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013/3/41 oraz z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, Biul. SN 2013/1/11). Wskazał w nich, że rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym - gdy przyczyną orzeczenia uchylającego było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty

sporu - jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą skasowanie orzeczenia i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Przedmiot badania dokonywanego na skutek zażalenia wyznacza zakres zarzutów i powoduje, że zażalenie powinno skupiać się na zarzutach naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. Prawidłowość stanowiska prawnego sądu drugiej instancji pozostaje poza zakresem kontroli zażaleniowej. Dokonywana kontrola powinna mieć charakter formalny, skupiający się na ustanowionych w art. 386 § 4 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w merytoryczne kompetencje sądu.

Wskazaną przez Sąd Apelacyjny przyczyną uchylenia wyroku było nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Okręgowy. Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy ma ugruntowane znaczenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22; z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; a dnia 9 listopada 2012 r., Lex nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, Lex nr 1284698 oraz wyroki tego Sądu z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003/3/36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635.; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2). Przykładami nierozpoznania istoty sprawy jest oddalenie powództwa przez sąd pierwszej instancji z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej strony albo w wyniku stwierdzenia wygaśnięcia lub przedawnienia roszczenia bez przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego - w wypadku, kiedy sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska o wystąpieniu tych podstaw oddalenia żądań (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1, poz. 22; z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

W rozpatrywanej sprawie powództwo obejmowało żądanie zapłaty kwot wynikających z rozliczenia transakcji opcji walutowej z dnia 28 lipca 2008 r., a istota sporu dotyczyła ważności zawartej umowy oraz wprowadzenia pozwanej w błąd co do treści przyjętego zobowiązania. Te zagadnienia były przedmiotem postępowania dowodowego, oceny prawnej i rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, który uznał, że dokonane przez strony czynności prawne były ważne i spowodowały powstanie wymagalnego obowiązku świadczenia po stronie pozwanej oraz że pozwana nie działała pod wpływem błędu nawiązując z powodem stosunki umowne rozliczane w niniejszej sprawie.

Przyczyną, z którą Sąd Apelacyjny łączy stanowisko o nierozpoznaniu istoty sprawy było nierozważenie przez Sąd Okręgowy zakresu obowiązków informacyjnych powoda i ich wykonania w świetle nieimplementowanych dyrektyw unijnych. Sąd Okręgowy odnotował fakt wydania tych aktów prawnych lecz zanegował możliwość ich stosowania wobec niewłączenia ich do polskiego systemu prawnego. Sąd Apelacyjny natomiast opowiedział się za koniecznością potraktowania tych przepisów jako pewnego wzorca wpływającego na wykładnię przepisów prawa polskiego. Jednak częściowo odmienny pogląd prawny sądu odwoławczego, dotyczący przepisów, które znajdują zastosowanie w procesie wykładni prawa materialnego i zastosowania go do ustalonego stanu faktycznego nie uzasadnia stanowiska, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy w obowiązującym rozumieniu tego pojęcia. W konsekwencji podniesiony w zażaleniu zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. okazał się uzasadniony, podobnie jak zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Niewystąpienie przyczyny uzasadniającej uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania spowodowało, że orzeczenie o uchyleniu tego wyroku było wadliwe, a jego konsekwencją było nieuzasadnione odstąpienie przez Sąd Apelacyjny od rozpoznania sprawy w granicach apelacji.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze k.p.c.

Koszty postępowania zażaleniowego podlegają rozliczeniu na zasadach określonych w art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

db